

územia bude mať subjektívne právo rozhodnúť sa pre maďarské alebo pre československé štátne občianstvo.

3. Z bodu 2 vyplýva, že je síce možno našim učiteľom atď. veľmi dôrazne radiť a odporúčať, aby ostali na mieste a prípadne zložili i sľub vernosti, avšak nemožno ich k tomu nútiť.

Dr. Ďurčanský bude v tomto zmysle informovať svojich kolegov v Bratislave, aby postup vo všetkých odboroch bol jednotný.

AMZV ČR, PrS, kr. 59, č. 158882/VI-4/38.

8

10. november 1938, Praha.

Minister F. Ďurčanský žiada MZV o zákrok v Budapešti proti násilnostiam voči obyvateľstvu slovenskej národnosti na okupovanom území.

Záznam

Minister Dr. Ďurčanský mi oznámil telefonicky dňa 10. t. m. o 10. hod. ráno, že maďarské vojsko a hlavne „szabadcsapatok“¹ na niekoľko miestach vraždí a pácha iné násilie, takže slovenské obyvateľstvo musí utekať. Prosí o zákrok v Budapešti.

O 10.10 hod. zavolať som si telefonicky leg. radcu Dr. Fišu, aby previedol tento zákrok a aby si prípadne priamo vyžiadal od ministra Dr. Ďurčanského konkrétne údaje. Dr. Fiša mi oznámil, že zákrok u maďarskej vlády ohľadne slovenských kolonistov (dľa včerajšieho telefonického rozhovoru) už učinil a že maďarská ministerská rada sa včera večer vecou zaoberala. Dr. Fiša oznámil ďalej, že podkarpatoruská delegácia prišla do Budapešti a že Maďari sa k nej chovali veľmi slušne.

AMZV ČR, PrS, kr. 59, f. 3, bez č.

¹ Pozri dok. č. 2

9

11. november 1938, Praha.

Ministerstvo národnej obrany podáva správu o násilnostiach maďarského vojska a civilov na okupovanom území na východ od Bratislavy.

Během okupace území východně Bratislavy dopustilo se maďarské vojsko těchto nepřístojností a násillí:

1. Jan M., 42-letý, slovenské národnosti, z Hurbanovej Vsi byl ztýrán maďarskými důstojníky a vojiny. Dotyčný vypovídá, že dne 9. 11. 1938 ve 20 hodin byl chycen maďarskou

hlídkou a odvečen k velicímu důstojníkovi, kde byl pak zbit na podkladě udání civilních maďarských hlídek, že se vrátil před několika dny z čs. armády a konal dobrovolně službu na čs. hranicích proti Maďarsku. Po tomto násilném činu byl ponechán 2 hodiny v příkopu.

Rovněž jeho 11-letý syn Jaroslav M., který se procházel v hloučku hochů po silnici, byl chycen a po zjištění maďarskou hlídkou u zadrženého Jana M., že jde skutečně o jeho syna Jaroslava, byl hoch taktéž těžce ztýrán.

Jan M. byl pak předán maďarským polním četníkům, kteří ho odvěkli k Malému Dunaji; tam mu nejprve odebrali částku Kč 240.-, zápisník a nůž, pak ho zranili železným předmětem v tváři, načež jej uchopili za nohy a vhodili do řeky. Když se M. snažil zachránit plaváním, bylo po něm jedním z maďarských pol. četníků střeleno z pistole. V noci dovlékl se konečně do obce Králová u Sence, kde mu Slováci poskytli první ošetření a pomoc; M. žádal pak styčného důstojníka čs. vojska o uvědomění ženy, aby mu zaslala finanční prostředky a oděv, dodávaje, že se bude zdržovati v Králové nebo Šarfii (*Blatné*).

2. Dne 8. 11. 1938 večer byla civilním obyvatelstvem za přítomnosti maďarského vojska vydrancována slovenská kolonie Švehlova (Hajnás-Szögyén – *Nové Osady – Velké Úľany*) jihových. Velkého Fedýmše (*Velké Úľany*). V kolonii bylo vykradeno obilí a odvedeno asi 70 kusů hovězího dobytka. Podle výpovědi kolonisty V., který byl maďarskými vojiny udeřen vidlemi do hlavy, načež uprchl do Pustého Fedýmše (*Pusté Úľany*), byla odcizena vkladní knížka s vkladem 3 000 Kč. V. dále udává, že ostatní obyvatelstvo bylo rovněž ztýráno a mimo to spatřil ležeti zakrvácené 70-leté manžele.

3. Dne 9. 11. 1938 dostavili se k velitelství čs. voj. jednotky v Abrahámu kolonisté ze Švehlova u Černých Nekeyjí (*Čierna Voda*) (jz. Galanty) Vincent Š. s manželkou Antonii, Josef Š. se synem Vítězoslavem a udali, že téhož dne večer dostavilo se do Švehlova asi 50 civilních osob maďarské národnosti z Černých Nekeyjí a počaly u kolonistů drancovati, loupiti a odváděti koně a dobytek. Dodatečně dostavilo se asi 15 vojinů-honvédů (s dalšími civilními osobami) a s nasazenými bodáky žádali na kolonistech vydání pušek a ostatních zbraní. Maďarští vojáci přihlíželi nejen týrání kolonistů, ale i drancování jejich majetků, načež uloupené věci byly odváženy na vojenských povozech. Během této akce bylo také několikrát vystřeleno.

Několik kolonistů uprchlo na čs. území a prosili o záchranu ostatní, kteří zůstali v kolonii, neboť jejich osud je velmi nejistý.

4. Dne 8. 11. 1938 v 15 hodin dostavil se podle hlášení člena četnické stanice Košúty k slovenskému menšinovému učiteli Náhlavskému v Hegy (*Čierny Brod*) maďarský voják v doprovodu 2 uniformovaných maďarských hasičů; Náhlavský byl jimi těžce zraněn na hlavě a pak odvezen k prvnímu ošetření do Diosegu (*Sládkovičovo*) a dále do nemocnice.

Ministerstvo národní obrany, hlavní štáb zasilá s urychlením získané zprávy o hrubém vystoupení maďarského vojska a maďarského civilního obyvatelstva během okupace prostoru východně Bratislavy za účelem bezodkladného zákroku diplomatickou cestou.

O výsledku Vašeho zákroku zpravte též ministerstvo národní obrany a hlavní štáb.

Za ministra:
generál Fiala, v. r.